

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 105/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., Laurinská 4, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-14C/128/2015 (pôvodne sp. zn. 14C/128/2015) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-14C/128/2015 (pôvodne sp. zn. 14C/128/2015) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B1-14C/128/2015 **k o n a ť** bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **4 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. januára 2024 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhol prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadosťučinenie 6 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca sa žalobou podanou 24. apríla 2015 na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáhal proti žalovaným 1/ spoločnosti RegioJet a. s. a 2/ [REDAKOVANÉ] ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy.

3. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako deväť rokov. Podľa jeho názoru ide o bežný občianskoprávny spor, ktorý patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nevymyká sa bežnej rozhodovacej činnosti, a k uvedenej problematike existuje ustálená judikatúra najvyšších súdnych autorít. Podľa jeho názoru nebolo v namietanom konaní potrebné žiadne náročne dokazovanie.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 105/2024 zo 6. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Mestský súd vo vyjadrení uznal výrazné obdobia nečinnosti a zároveň uviedol, že posledný procesný úkon v namietanom konaní bolo pripustenie zmeny žalobného návrhu z 13. marca 2024.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'alová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne sp. zn. IV. ÚS 465/2022).

7. Sťažovateľ sa domáha ochrany svojich osobnostných práv a náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu konanie patrí do všeobecnej agendy súdu, ale nepatrí do jeho prednostnej (prioritnej) agendy. Predmet sporu po skutkovej a právnej stránke nevykazuje znaky mimoriadnej zložitosti. V správaní sťažovateľa ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by významne prispeli k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd môže sťažovateľovi vytknúť, že v priebehu namietaného konania sa nepokúsil upozorniť na prieťahy v konaní písomnou alebo telefonickou urgenciou. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia (porov. III. ÚS 623/2022).

8. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od podania žaloby (24. apríla 2015) v trvaní viac ako deväť rokov na súde prvej inštancie. Zbytočné prieťahy v konaní ohrozujú dôveryhodnosť

štátnej moci a špecificky súdnej moci v očiach sporových strán, ako aj všeobecné vnímanie fungovania demokratického a právneho štátu verejnosťou (I. ÚS 345/2014).

9. Vzhľadom na extrémnu dĺžku konania ústavný súd nepovažoval za významné podrobne skúmať konkrétne obdobia nečinnosti (resp. sporadické úkony súdu), pretože ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dobu (I. ÚS 289/2010). V súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prieťahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 491/2021), ktoré ale uplatnené nebolo.

10. Extrémna dĺžka súdneho sporu (viac ako deväť rokov na súde prvej inštancie) vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavným súdom posúdené okolnosti zjavne odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Z vyjadrenia mestského súdu nevyplývali priaznivé vyhliadky, čo sa týka včasnosti vybavenia veci, a preto ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať bez zbytočných prieťahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 6 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy), povahu a význam dotknutých práv (procesné postavenie žalobcu), namietanú dĺžku konania (viac ako deväť rokov na súde prvej inštancie), správanie sťažovateľa, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 4 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

13. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 856,75 eur vrátane 20 % DPH.

14. Predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'účením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu